

Studia Generalia 2009

TAITEIDEN KOHTAAMINEN

Helsingin yliopisto 5.3.2009, Päärakennus, sali I (Fabianinkatu 33, 2. kerros), klo 17.00–19.00

TAITEISTUMINEN

Dosentti Ossi Naukkarinen
Miten taide tunnistetaan taiteeksi?

Taide on yksi kulttuurin suurista virroista. Sitä tehdään paljon, siltä toivotaan paljon, ja jatkuvasti se hämmentää ja herättää keskustelua. Usein päädytään kinas-telemaan siitä, onko joku tietty kohde taidetta vai ei. Mutta mistä tiedetään, mikä on taidetta? Miten se tunnistetaan?

Luento käsittelee erilaisia näkemyksiä siitä, miten taide määrittyy taiteeksi. Jois-sakin malleissa esitetään, että taidetta on ollut niin kauan kuin ihmisiäkin ja että sen voi tunnistaa tietyistä, melko helposti havaittavista piirteistä. Nämä piirteet myös auttaisivat määrittelemään taiteen yleispätevästi. Viimeistään 1900-luvun kokeellinen taide teki kuitenkin tällaiset ajatukset hyvin kyseenalaisiksi.

Yksi nykyisin kannatusta saaneista ajattelutavoista hylkää yleistävät määrittely-pyrkimykset ja keskittyy pohtimaan, miten taide tapauskohtaisesti ja ilman erityisiä määritelmiä tunnistetaan.

Usein kohdataan kuitenkin tapauksia, joissa määrittelystä riippumaton tunnistami-nenkin on vähintään epävarmaa. Tämä johtuu siitä, että taide sekoittuu joskus muihin kulttuuri-ilmiöihin kuten mainontaan, politiikkaan, koulutukseen tai tutki-mukseen. Asiat eivät siis välttämättä ole vain taidetta vaan voivat olla taidetta ja jotakin muuta yhtä aikaa. Kyse ei ole joko-tai- vaan sekä-että-tilanteista.

Viime vuosina on alettu puhua myös ”taiteistumisesta” tai ”taiteistamisesta”. Sillä-kin voidaan tarkoittaa kahta melko eri asiaa: joko varsinaisen taiteen tekemistä tai jonkun muun kuin taiteen tekemistä taiteen ajattelu- ja toimintamalleista vaikutuk-sia hakien. Erityisesti jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat tapaukset ovat haasteelli-sia taiteen tunnistamisen kannalta, koska juuri ne ovat sekä-että-tapauksia.

Käsittelen vaihtoehtoja historiallisten ja ajankohtaisten esimerkkien avulla.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa <http://video.helsinki.fi/studia/>.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai www-sivuilla www.helsinki.fi/vst.
